

ויקהל – פקודי

עלון מס'

1030

שנה כ"א התש"ף

פניני הפרשה

יו"ל ע"י הקרן לזיכוי הרבים. נייד: 052-7654216

כתובת: רח' הרב רוזובסקי 14/13 אשדוד. דוא"ל: 7654216@gmail.com

קדושת השבת

ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי יהיה לכם קודש וגו' – בספר "נחל קדומים" למרן החיד"א מדרקדק למה היה צריך להכתב וביום השביעי יהיה "לכם", הרי ודאי שיום שבת ניתן לעם ישראל, היה צריך לומר "וביום השביעי יהיה קדש", והדבר ברור שכל הציווי נאמר לעם ישראל ולא לאומות העולם?

מבאר הרב חיד"א בשם ספר "קרן אור פני משה" על פי מה שאמרו חכמינו ז"ל שלשון "לך" או "לכם" משמעותו להנאתך או להנאתכם. והשבת הריהי רצופה הנאות, כמו אכילה ושתייה ושינה, ובא הכתוב לומר "יהיה לכם – קודש", אפילו מה שהוא לכם ולהנאתכם – יהיה קודש, תהפכוהו לקודש. על ידי שתכוונו שהנאות אלו יהיו לכבוד ה' שציונו לכבד את השבת, תחדירו בהם קדושה.

המ"ז באה"ע ס"י כ"ה מבאר את הפסוק "שוא לכם משכימי קום" וגו', דהיינו שיש ת"ח מנודים שינה מעיניהם ועוסקים בתורה הרבה, ויש ת"ח שישנים הרבה כדי שהיה להם כח חזק וזריזות הלב לעסוק בתורה, ועל ידי זה אותו ת"ח יכול לעסוק בתורה בשעה אחת מה שזה מצטער ועוסק בשתי שעות, ובודאי יש להם שכר לשניהם בשוה. ועל זה אמר הכתוב "שוא לכם" דהיינו בחנם לכם שאתם מצטערים ומשכימים בבוקר ומאחרי שבת בלילה וממעטים שנתכם בחנם, כי "כן יתן לידידו שינה", דהיינו מי שישן הרבה כדי שיחזק מוחו בתורה, נתן לו הקדוש ברוך הוא חלקו בתורה כמו אותו שממעט בשינה ומצער עצמו, כי הכל הולך אחר המחשבה. וכן הדבר בעונג שבת, כל דבר שמכין לכבוד שבת הדבר מתקדש וזוכה לאכול דבר קדוש.

מעשה היה בגאון מוילנא שנקלע בנדודיו לביתו של זקן שהיה עני מרוד. הכנת המאכלים לכבוד שבת נעשתה על ידי אשתו של הזקן, שאספה את רגלי העופות שנותרו בחנות, ובישלה אותם לכבוד שבת. והנה דוקא המאכלים הכה פשוטים הללו שנעשו עם כל ההכנה והכוונה, מעם בהם הגאון מעם גן עדן שלא מעם כמותו כל ימי חייו!

שיא תורני	עצה טובה
חלוקת 'קמחא דפסחא' הגדולה בעולם חלוקת ענק של ארגון "עונג שבת ויום טוב". לצורך החלוקה הגדולה, נסגר רחוב שמואל הנביא בירושלים וכיכר זוועהיל לתנועה למשך יום שלם. המוצרים נפרסים על פני כל הרחוב, כאשר מאות אברכים מסייעים עם עגלות לנזקקים לנוע ולהעמיס את המוצרים. מדובר בחלוקה הכוללת מוצרים רבים, בעשרות אלפי טונות וליטרים של מיץ ענבים, מצות, ירקות ועוד.	כדי להעביר לילדים את סיפור ההגדה בצורה חוויתית ומוחשית, תוך כדי הסיפור דבר גם לעצמך, לדוגמא: אני נמצא עכשיו כאן במצרים, ואני רואה את המצרי מכה מישהו, הוא מזיע, מתכופף ואומר משהו, ופתאום "צעקה", אני מסתובב אחורה ומגלה קבוצה של 25 יהודים סוחבים קרשים ארוכים, וכמה מצרים עומדים מלמעלה ורוקדים, אוי אוי אוי... (הרב אפרים רכטשפר הי"ו).

מגיד דבריו / פנינה מתורתו של הגאון רבי בוגיד סעדון זצ"ל

"ידוע הדבר ומפורסם הענין שכל מה שנברא בעולם, לא נברא אלא לצורך האדם, ואדם נקרא 'פרי', וכל מה שבעולם הם נמשלים כקליפה על גבי הפרי שלא נבראה אלא לצורך הפרי. וכל בני אדם לא נבראו אלא בשביל הצדיקים שהם יסוד העולם.
(מגיד חדשות" ח"ט דרוש נ"ג).

את הכיר ואת בנו – הכיר כתיב חסר וא"ו. ואפשר לומר שזה מרמז על ששה דברים שהיו עושים ממי הכיור: **א.** השקאת סוטה. **ב.** רחיצת ידיהם ורגליהם של הכהנים בבואם אל המקדש (כפי שנאמר: בבואם אל אהל מועד ירחצו מים ולא ימותו. לעיל ל' כ'). **ג.** הכהן המזה את מי הנדה (המעורבים באפר פרה אדומה, כמבואר בפרשת חקת). **ד' – ה'.** הכהן הגדול רוחץ ידיו ביוה"כ פעמיים ממי הכיור (רש"י ויקרא ט"ז ד). **ו.** המים שלוקחים לאפר הפרה האדומה היו מהכיור. (מכת"י הגאון רבי משה לוי זצ"ל).

נקודת חן / עובדיה חן

ללמוד מ... היצר הרע

והנה, נכנס החסיד אל ביתו, ונפל על מיטתו בקול בכי וזעקה מרה. נזעקה אליו רעייתו בבהלה: "מה לך אישי היקר?". אמר לה: "כלי זהב היה בידי, מסרתיו הלילה לבדיקה, ונאמר לי שהזהב שבו מעורב בסיגים וערכו אינו רב כפי שחשבתי!". האשה שידעה שבביתם אפילו כלי כסף אין בנמצא, הביטה בו בחוסר הבנה: "מה זה תדבר? וכי מנין לך כלי זהב?".

נאנח החסיד עמוקות, הרים עיניו וקרא: "אשתי היקרה! יודע אני היטב את אשר אני אומר. לבי הוא כלי הזהב שלי, בו אני עובד את בוראי כל ימי חיי, והלילה הזה העמדתיו במבחן אהבת ה' ויראתו. כל ימי סבור הייתי שלבי זך וטהור, זהב מזוקק, ואני עובד את בוראי בחשק ובשמחה, והנה הלילה הזה ראיתי כמה רחוק אני משלמות בעבודת ה'. ביקרתי הערב לשעה קלה בבית המרוח, וכשראיתי באיזו התלהבות שמחים וצוהלים האנשים שם מבלי לחוש ביגיעה כלל, חלשה דעתי איך אני לא הגעתי לשמחה כזו בעסק התורה והמצוות?! התכוננתי באנשים היושבים במשחק הקלפים המטופש, מרותקים ומרוכזים בתכלית, והתביישתי בעצמי: האם אני שקוע כך בתורה הקדושה?! נוכחתי איפוא לדעת שהלב שחשבתיו זהב טהור ומזוקק, התגלה כמעורב בפסולת!". כשמוע היצר הרע דיבורים אלה, ספק כפיו באכזבה, ויצא מהמקום בקומה שחוחה, כי ראה שלא עלתה בידו מחשבתו הרעה כלל וכלל, רק להיפך.

עם שחר, השכים היצר הרע לבית הכנסת, לעשות מלאכתו עם האנשים חלשי-האופי הלכודים כבר עמוק בְּרִשְׁתּוֹ, להחטיאם בשיחה בטלה בתוך התפלה, להכשילם בתפלה בלא כוונה, וליצור מריבות וויכוחים על כיבודים קטנוניים וחסרי ערך. לפתע גילה את מיודענו אברהם הצדיק, מתפלל בכוונה עילאית, בחשק ובהתלהבות כפל כפליים ממנהגו בכל יום.

רואים אנו, מסיים רבנו הגרי"ח, שלעתים יש לו לאדם ללמוד אף מן היצר הרע ומפעולותיו. ועל כך נאמר: "מן הכבשים" אלו כוחות היצר הטוב, "ומן העזים" אלו כוחות היצר הרע, "תקחו" – תקחו מהם מוסרים ולקחים לעבודת הבורא יתברך.

בספרו "בן איש חי" (דרושים), מסביר רבנו יוסף חיים זצ"ל שהסיבה שנצטוונו לקחת לקרבן פסח גם מן הכבשים וגם מן העזים, כמו שכתוב "מן הכבשים ומן העזים תקחו" (שמות יב, ה), ללמדנו כי יש לו לאדם ללמוד, הן מהיצר הטוב המדריכו בדרך טובה, שנמשל לכבשים הלבנות, והן מן היצר הרע שנמשל לעזים השחורות. ומביא על כך משל נאה הממחיש כיצד ניתן ללמוד מהיצר הרע דברים טובים:

ביום מן הימים, נפגשו בשמי מרום שני מלאכים השונים זה מזה בתכלית השינוי - יצר הטוב ויצר הרע. פנה היצר הרע ליצר הטוב בנימה פייסנית: "עד מתי נלחם זה בזה, ועד מתי תחבל בכל מעשיי? והלא כבר קרא לי שלמה המלך 'זקן', ולך קרא 'ילד', וברור שעל הילד לשמוע בקול המבוגר!". "אדרבא" גיחך היצר הטוב "לך קרא שלמה המלך 'כסיל' ולי קרא 'חכם', ואיך ישמע החכם לכסיל?!". היצר הרע כדרכו לא נכנע במהרה. "אנא, בכל זאת, השלם עמי ולו לשעה קלה".

"ומה תרצה לעשות באותה שעה?" הסתקרן היצר הטוב. "ברצוני" אמר היצר הרע "להזמין את אחד מבני בריתך לבית מרוח". "לבית מרוח?!", נדהם היצר הטוב, "את מי תרצה להעמיד בנסיון זה?". נקב היצר הרע בשמו של אברהם הצדיק והחסיד. "וכי מישוהו מונע בעדך?", ענהו היצר הטוב מיניה וביה, "לך והזמן אותו!". אמר לו היצר הרע: "חסיד גדול הוא ולא ישמע בקולי, אלא אם כן תצטרף אתה להזמנה!". נענה היצר הטוב: "ניחא, אתן לו רשות ללכת אל אותו מושב לצים".

בא היצר הרע לאברהם הצדיק ודיבר על לבו ללכת לבית המרוח, אך כצפוי החסיד הדפו מעל פניו ולא אבה לשומעו בשום פנים ואופן. ואז היצר הטוב עמד בהבטחתו ובא בלבו ואמר לו: "לך לשם, אל תירא, אולי יצא מכן דבר טוב. רק תשמור יראת ה' בקרבך לבלתי תחטא". הלך אותו חסיד לבית המרוח, הקשיב מעט לדברי הליצנות והעיף מבט על משחק הקלפים. לאחר מכן שב לביתו, והיצר הרע בעקבותיו, לראות כיצד השפיע עליו כל אשר ראה.

ויספרו לבניהם / ספור לשלחן השבת

תירוץ מבית דין של מעלה

פשוט אשר בקושי היה בכוחו לפתור שאלות פשוטות, כעת הוא פותר בעיה כה סבוכה.

הביע רבי חיים את פליאתו זו בפני אותו יהודי באותו חלום, והלה השיב לו כך: "כשבאתי לפני בית דין של מעלה עברו על מעשי ולא מצאו בהם כל פגם, כי דקדקתי במצוות בכל כוחי והרביתי חסד ומעשים טובים. אך חיסרון אחד היה לי והוא בלימוד תורה. אבל גם בזה יצא דיני לזכות, היות שהשתדלתי מאוד לנצל את זמני הפנוי להשתתף בשיעורי תורה! ואף שלצערי לא השגתי הרבה, מכל מקום זיכו אותי בדין, ולימדו אותי כל אשר החסרתי וכך עליתי מדרגה לדרגה עד הגיעי הלום".

"בעולם הבא" סיים היהודי, "דנים את האדם לפי ניצול האפשרויות שהיו לו, ואם ניצלם כראוי, משלימים לו את החסר!".

על הגאון רבי חיים מוולוז'ין זצ"ל מסופר שבא לפניו דין מסובך וקשה בענין שעטנז. התקשה בו הגאון עד מאוד, וככל שהעמיק לחקור, התקשה בו יותר. היות שדין זה לא סבל דיחוי, ישב רבי חיים בחדרו עם ספריו הרבים והתאמץ למצוא פתרון, אך לשוא. ככל שעבר הזמן נתמלא רבי חיים צער רב עד שכמעט ולא בא אוכל לפיו.

והנה ביום השלישי להתבודדותו בחדרו, נתנמנם, והנה בחלומו יהודי מאנשי עירו וולוז'ין אשר שבק חיים לכל חי מזה זמן. הקדים לו הלה שלום בפנים מאירות וביקש לברר את סיבת צערו. הרב הרצה לפניו את השאלה הקשה שהוא עסוק בה, ועוד לא סיים, וכבר היהודי פתר לו אותה על אתר.

בשמוע הרב את תשובתו הקולעת, אורו עיניו, אך נתמלא פליאה רבה איך אדם זה שבחיייו היה יהודי

מגילה עפ"ה (ר"ת עלון פניני הפרשה) / מכתבים למערכת

מכתב מאת הגאון רבי דוד ברדא שליט"א (מחבר שו"ת "רביד הזהב" ועוד)

יום רביעי ח' באדר תש"ף

לכבוד ידידנו היקר והנעלה, מיחידי סגולה, לו נאווה תהילה, מושך בעט סופר, ומעשה ידיו להתפאר בכל ספר וספר, הרה"ג רבי עובדיה חן שליט"א. שלום וברכה וכל טוב סלה!

הנני להביע תודתי למר נר"ו, שבכל שבוע ושבוע, מעביר אלי במגילה עפה ("במגילה" גימטריא "מייל", עפ"ה ראשי תיבות: עלון פניני הפרשה), גליונו "פניני הפרשה" המנופה בי"ג נפה, וקסת'ו שלופה, באמרת ה' צרופה, מנופה בי"ג נפה, מתלמיד חכם שדעתו יפה, ודבריו מרוים כמים קרים על נפש עייפה, ועוד שם מדור "אור המאיר" ממרן ראש הישיבה שליט"א, תשובות קצרות וקולעות מניף אותם תנופה, פי צדיק יגהה חכמה, ונרו יאיר כאור החמה.

ולדידי חזי לי, אגב ריהטאי, מה שנשאל מרן ראש הישיבה שליט"א בעלון פרשת תצוה על הפסוק: "ומה בקשתך על חצי המלכות ותעש" (אסתר ה, ו). ודורשת הגמרא במגילה (טו:): חצי המלכות ולא כל המלכות, ולא דבר שחוצץ למלכות, ומאי ניהו - בנין בית המקדש". והתקשו, הרי מהמגילה ומסוגיית הגמרא מבואר, שאף אדם לא ידע שאסתר יהודיה, ומדוע חשש אחשוורוש שתבקש על בנין בית המקדש? ותירץ מרן ראש הישיבה נר"ו, שיתכן שמרדכי שהיה אומן את הדסה ביקש ממנה שתפנה לאחשוורוש בנוגע לבנין בית המקדש. ע"כ.

ואנכי הצעיר, מצאתי שכבר נרגש בזה המקובל האלקי, הגאון רבי שלמה אלקבץ (מחבר הפיוט המפורסם "לכה דודי") בספרו מנות הלוי (אסתר ב, י) שכיון שידע אחשוורוש שגדלה אצל מרדכי, וכל ירידת מרדכי לשושן היתה כדי להשתדל לבניית בית המקדש, לכן חשש שאסתר תבקש בשביל מרדכי לבנות את בית המקדש. ע"ש. גם אחד מגאוני ודייני ירושלים, הגאון רבי שמואל גרמיזאן בספרו אמרי בינה (מגילה טז: ד"ה ומאי) היה לו לב רגש על זה וכתב: "אף שהוא עדיין לא ידע שהיא יהודיה כמו שפירש רש"י (אסתר ה, ח) שרק בסעודה השניה גילתה אסתר למלך את עמה, מכל מקום חשש שמא היא יהודיה, או שמא תבקש בשביל היהודים אף על פי שאינה יהודיה". ע"ש. ואנכי ברגליהם אעבורה, שכנראה כבר מתחילה היתה מדברת עם אחשוורוש על בנין בית המקדש. אי נמי, כיון שראה מסירות נפשה לגשת אליו, ולמסור נפשה למות, ונעשה לה נס גדול שנמשך השרביט שהושיט לה, הרגיש שכנראה מזרע היהודים היא, שהם מנוסים ומלומדים בנסים מרוב חיבת המקום אליהם. ולכן חשד בה שתבקש על בנין בית המקדש. וע"ע להגאון יערות דבש ח"א (דרוש יז, עמוד שכה) שגם הוא נרגש בזה, ועיין מה שביאר שם, ע"ש.

ידידו עוז, נאמן אהבתו, הצב"י דוד ברדא ס"ט, פעה"ק טבריא ת"ו.

אור המאיר

שאלות ותשובות שענה לשואליו בקצרה מרן רה"י הגאון רבי מאיר מאזוז שליט"א

שאלה: יש לנו תינוקת בת חמשה חודשים השותה רק תחליף של חלב בשם "אינפמיל" (כל תחליב אחר היא פולטת), אלא שתחליף זה מכיל חלב עמילן ואורז, ואין בנמצא "אינפמיל" כשר לפסח? תשובה: אם אין לה תחליף – זה גובל בפיקוח נפש. יש לקנות כל הכמות הצריכה לפני פסח ולמכור במכירת חמץ כל החמץ וחשש חמץ שיש ב"אינפמיל", ולתת לתינוקת בכלים מיוחדים, שלא יתערבבו עם כלים הכשרים לפסח. כדאי לברר מפי הבקאים, אולי אין בזה חמץ רק מצד האורז (שאסור לאשכנזים), כי אז אין שום חשש. ואם אין בקיאים שיודעים לענות – הדין כמו שכתבתי. וכן זכורני שהורה הרב יצחק זילברשטיין שליט"א לפני כמה שנים.

שאלה: יהודי שקיבל בפסח בקבוק "ויסקי" (שהוא חמץ), מה עליו לעשות עם הבקבוק? תשובה: יש לשפוך את תכולתו באמבטיא, ואסור בהנאה, כי זה חמץ של יהודי (הנותן) שעבר עליו הפסח.

שאלה: קיבלנו עבור חג הפסח סל מצרכים, ובתוכו היו גם חטיפים: במבה צ'יפס וביסלי. על המתקים היה רשום "כשר לפסח", ואילו על הביסלי לא היה רשום. לא שמנו לב לזה, ובפסח אכלנו לדאבוננו מהביסלי... דיברנו בטלפון עם הגאון רבי שמעון חירארי (שליט"א), והוא הפנה אותנו אל כת"ר שיורה לנו דרך תיקון. תשובה: תקבלו על עצמכם לא לאכול יותר חטיפים של דגן בפסח, אפילו כשרים לפסח. תצטוו יום אחד ותעשו תקון כרת לילה אחד (אם בעצמכם או ע"י תלמידי חכמים).

שאלה: אדם ששכר דירה בראש חודש ניסן, והמשכיר הקצה לעצמו ארונית עם חמץ, והשוכר מחמת חוסר ידיעה לא ביטל ולא מכר, האם השוכר עבר בבל יראה ובל ימצא? והאם היה יכול לבטל חמץ שאינו שלו? תשובה: אם החמץ שייך למשכיר, אינו עובר. ואינו יכול לבטל חמץ שאינו שלו.

שאלה: עד מתי גשמים שיורדים אינם סימן קללה? תשובה: עד סוף ניסן (לפי גירסא אחת במשנה פרק קמא דתענית).

שאלה: אדם הנשוי לגויה בנישואים אזרחיים (רח"ל), האם יכול למכור לאשתו את החמץ, או שגם ב"נישואים" כאלה נאמר "מה שקנתה אשה – קנה בעלה"? תשובה: מסתבר דלא קנה בעלה. ומכל מקום מכוער הדבר למכור חמץ לאשתו שגרה עמו בבית, והוא כמו שלוקח מידו אחת ונותן לידו השניה.

בשורה משמחת

יצא לאור עולם הספר החדש

עידה לדרך

מאת הרב הגאון ר' דן ערפתי שליט"א

הספר כולל:

שיחות מוסר והשקפה, פניני חסידות ולקחי דעת, וחינוכי הלכה על סדר פרשיות השבוע

ניתן להשיג בכל חלקי הארץ בטל': 050-4109219

לקבלת העלון בדוא"ל, שלחו בקשה ל: 7654216@gmail.com

לע"נ רחל בת מזל ע"ה

לע"נ לאה בת שרה ע"ה

לע"נ עזיזי בר כמונה לבית חדוק ז"ל

לע"נ רבי עובדיה בן לולו זצ"ל

לע"נ רבי אליהו בן אסתר זצ"ל

לע"נ אפרים בן מימה פנינה ז"ל

לרפואת דורון בן שרה ה"ו